

Владимир Путин у ауторском тексту у „Известијама“ тврди да свет улази у зону турбулентности, период који ће бити дуг и болан и о коме се не смеју гајити илузије. Русија није земља која се повлачи пред изазовима и биће достојна своје велике историје.

Грађани Русије ће 4. марта изаћи на биралишта да изаберу председника државе. У друштву се сада много о томе дискутује. Зато сматрам да треба да изнесем свој став о низу питања која су се мени учинила важним за широку расправу.

Са каквим ризицима и задацима ће се суочити Русија? Какво место морамо да заузмемо у глобалној политици и економији? Да ли ћемо само да будемо неми посматрачи развоја догађаја или ћемо сами учествовати у дефинисању правила игре?

Захваљујући неким нашим ресурсима, моћи ћемо да ојачамо своје позиције и, посебно истичем, да обезбедимо стабилан развој. И то онакав који неће имати ништа заједничко са „периодом застоја“ (Путин има у виду последње године владавине Леонида Брежњева; прим. прев.).

У савременом свету стабилност је добро које може само да се заслужи, заради упорним радом уз отвореност за промене и спремност за реформе за које су сазрели услови а које су при том промишљене и срачунате.

У историји Русије стално се понавља исти проблем – то је жеља дела њене елите да учини скок у револуцију уместо да обезбеди континуирани развој. То није само руско искуство. Искуство читавог света показује погубност историјских скокова – трчања пред руду и рушилаштва без стваралаштва.

Насупрот овоме, постоји и друга тенденција, супротан изазов. То је склоност према застоју, паразитизму, неконкурентности елита и високом нивоу корупције. При чему се у свакој повољној прилици штеточине буквално пред нашим очима претварају у „самодовољну господу“, која се противи свакој промени и љубоморно чува свој статус и привилегије. Или се одиграва сасвим супротан процес – када се „господа“ претвара у „штеточине“. Отуда и веома „кратки дах“ политике, њена ограниченост на питања текућег очувања или прерасподеле власти и својине.

Таква ситуација је традиционално стварана слабом друштвеном контролом политичара и неразвијеним грађанским друштвом у Русији. Овде се ствар постепено мења, међутим, за сада веома споро.

Не може да постоји реална демократија ако политику не прихвата већина становништва а која би одражавала интересе те већине. Истина, могуће је краткорочно заводити значајан део друштва звучним паролама, причама о лепом животу. Међутим, уколико се људи не препознају у тој будућности, они ће се задуго одвојити од политике и од друштвених задатака. Тако је много пута било у нашој историји.

Данас се говори о разним начинима обнове политичког процеса. Али о чему треба да се договарамо? О томе како да организујемо власт? Да је предамо најбољим људима? И шта даље? И шта ћемо онда да радимо? Мене брине то што код нас практично нема расправе о ономе шта треба радити ван изборног оквира, после избора. Мислим да то не одговара интересима земље, квалитетном развоју нашег друштва, нивоу његовог образовања и одговорности. Потребан је широки дијалог о будућности, о приоритетима, о дугорочном избору, националном развоју и националним перспективама. Овај чланак је позив на такав дијалог.

Русија је данас, према основним параметрима економског и социјалног развоја, изашла из дубоког пропадања, које је уследило после краха тоталитарног модела социјализма и распада Совјетског Савеза. Без обзира на кризу 2008-2009. године, која нам је избила две године напора, ми смо ипак достигли и премашили показатеље нивоа животног стандарда најпросперитетнијих година у СССР. На пример, просечна дужина живота у Русији је већа него у Совјетском Савезу у периоду 1990-1991. године.

Економија се развијају пре свега људи, њихов посао, њихови приходи, њихове могућности. У поређењу са 1990. годином сиромаштво се смањило за више од 2,5 пута. Практично је заборављено сиромаштво из „времена застоја“, када у великим градовима радно способни и активни људи нису могли да нађу посао или им месецима нису исплаћивали плате.

Независна истраживања реалног дохотка говоре да четири од пет грађана Русије превазилазе ниво из 1989. године, која је била шпиз развоја СССР, након чега је започео процес распада читавог социјално-економског организма земље. Више од 80 одсто руских породица данас има виши ниво потрошње од средњег нивоа потрошње совјетске породице. Опремљеност породица белом техником и покућством се повећала један и по пут – до нивоа развијених земаља.

Свака друга породица има аутомобил – ту је забележен раст од три пута. Значајно су побољшани и комунални услови. Не само просечни грађани Русије већ и наши пензионери троше више прехранбених намирница него у 1990. години. Међутим, оно што је веома важно, у Русији се за последњих 10 година појавио значајан број људи који се на Западу сматрају средњом класом. То су људи са дохоцима који омогућују да се у знатно ширим границама учини избор – трошити или штедети, шта купити и како се одмарати. Они могу да изаберу посао који им се свиђа, они имају одређене уштеђевине.

Светска криза, која је грунула 2008. године, закачила је све и много шта је изнова оценила. Више ни за кога није тајна да та економска олуја није била изазвана толико цикличним факторима и промашајима у управљању процесима. Корен проблема је у нагомиланим неравнотежама. У ћорсокаку се нашао сам модел заснован на незаустављивом расту позајмљивања, на живљењу на дуг и рачун будућности, на виртуелним, а не на реалним вредностима и активама.

Мора се признати да су садашње глобалне неравнотеже, по својим размерама, такве да тешко да могу бити елиминисане у оквирима постојећег система. Да, конјунктурна колебања – могу. И, већина земаља је већ разрадила пакете тактичких мера које им

омогућавају да мање или више успешно реагују на најоштрије аспекте кризе.

Али у дубљем и дугорочном смислу данашњи проблеми уопште нису конјунктурног карактера. У суштини, свет се данас суочава са озбиљном системском кризом, са тектонским процесом глобалне трансформације. То са чиме се суочавамо је видљива манифестација преласка у нову културну, економску, технолошку и геополитичку епоху. Свет улази у зону турбулентности. Период који је пред нама биће, нема сумње, дуг и болан. У овом погледу се не смеју гајити илузије.

Очигледно је и финале система формираног током 20 година након слома Совјетског Савеза укључујући и феномен монополарности. Раније једини „пол силе“ данас више није у стању да одржава глобалну стабилност а нови центри утицаја још нису спремни да то обезбеде. Нагло нарасла непредвидивост у светским економским процесима и војно-политичкој ситуацији у свету изискују одговорну сарадњу држава у условима међусобног поверења, пре свега сталних чланица Савета безбедности УН, земаља „велике осморке“ и „велике двадесеторице“. Потребни су њихови стални напори за превладавање међусобних подозрења, идеолошких предубеђења и кратковидог егоизма.

Данас најкрупнији економски центри – уместо да буду локомотиве развоја и да дају стабилност светском економском систему – све више рађају проблеме и ризике. Нагло се повећавају социјалне и етнокултурне напетости. У целом низу региона планете се „раскарикавају“ и агресивно оглашавају деструктивне снаге које су у коначном збиру претња безбедности свих народа на Земљи. А њихови савезници, објективно, понекад постају оне државе које покушавају да насилним и војним методима извозе демократију.

Чак ни најузвишенијим циљевима се не може правдати гажење међународног права и државног суверенитета. Утолико пре што искуство показује да се прокламовани циљеви, по правилу, не достижу, а цех који мора да се плати неупоредиво премашује очекивања.

У таквим условима Русија може и мора достојно да одигра улогу коју јој диктирају њен цивилизацијски модел, велика историја и географија са културним геномом, у којем се органски спајају фундаменталне основе европске цивилизације и вишевековно искуство сарадње са Истоком, где се сад активно развијају нови центри економске моћи и политичког утицаја.

У каквом се стању Русија сусреће са надлазећом ером глобалне трансформације?

Наша земља је 90-их преживела истински шок распада, деградације и огромних социјалних губитака. Тотално слабљење државности на таквом фону је било напосто неизбежно. Били смо заиста стигли до критичне црте. И сама чињеница да се неколико хиљада бандита – у реду, нека је то било и уз подршку одређених снага извана – било одлучило да 1999. нападне државу са милионском армијом, довољно говори о трагици тадашње ситуације. Било их је превише којима се чинило да нас могу коначно дотући.

Још добро памтим текст – којег је у то време успела да се домогне наша Федерална служба безбедности – који је својим компаноцима у иностранство хтео да пошаље Хатаб, један од најозлоглашенијих и најкрвавијих међународних терориста који је наше људе убијао на Северном Кавказу. Он је тада писао: „Русија је слаба као никад. Данас имамо јединствену шансу да од Руса преотмемо Северни Кавказ“. Само терористи су се прерачунали: Руска армија је, уз подршку чеченског и других народа Кавказа, сачувала територијалну целовитост наше земље и јединство Русије као државе.

Међутим, били су нам потребни огромно напрезање снага и мобилизација свих ресурса да бисмо се извукли из јаме; да бисмо сјединили земљу; да бисмо Русији вратили статус геополитичког субјекта; да бисмо удахнули живот социјалном систему и подигли економију, која је била пала, да бисмо повратили елементарно функционисање власти.

За то је било потребно да васкрсемо ауторитет и силу државе као такве. А морали смо да их повратимо немајући дубоко укорењених традиција, масовних политичких партија и зрелог грађанског друштва, још се сукобљавајући са регионалним сепаратизмима, свемоћи олигархије и корупцијом, а понекад и са отвореним криминалом у органима саме власти.

Први задатак у таквој ситуацији морао је да буде успостављање реалног јединства земље, успостављање суверенитета народа Русије на целој њеној територији уместо господарења појединих лица и група.

Данас се мало ко и сећа колико је то био тежак задатак, колико је његово решавање изискивало напора. Мало ко се сећа да су и најторитативнији експерти и многи међународни лидери крајем 90-их били сагласни у оваквој прогнози будућности Русије: банкротство и распад. Данашње наше стање – ако се на њега гледа очима 90-их година – њима би изгледало као ултраоптимистична фантастика.

А управо су та заборавност и спремност нашег друштва да Русију процењује према највишим стандардима квалитета живота и демократије – и најбољи доказ нашег успеха. Наша земља издржала је ударе глобалне кризе и управо зато смо сви ми заслужни што је народ Русије много постигао у решавању приоритетних и најнеодложнијих задатака. Тиме смо задржали могућност да данас говоримо о перспективи и стратегијама.

Период опоравка је за нама. Постсовјетска етапа у развоју Русије, као и у развоју целог света, уосталом, завршена је и потрошена.

Створили смо све потребне претпоставке за кретање напред – на новој основи и са новим квалитетом, чак и у оштрим и ни издалека повољним спољнополитичким и спољним економским условима. Истовремено, неизбежна глобална трансформација за нас је и колосална шанса.

Управо сад хоћу да поново кажем због чега сам дао сагласност да се у 2012. години будем кандидат за положај председника Русије.

Не желим да умањујем било чије заслуге за то што је наша земља постала нова. Заслуга за то није мало. Чињеница је ипак да се наша држава 1999 – кад сам постао прво председник владе, а потом и председник државе – била у дубокој системској кризи. И управо је група истомишљеника, коју је мени било суђено да формирам и да предводим ослањајући се на подршку већине наших грађана и на национално обједињавање око заједничких задатака, успела да изведе Русију из ћорсокака грађанског рата, да сломи кичму тероризму, да успостави територијалну целовитост земље и успостави уставни

поредак, да препороди економију и да током десет година обезбеђује једну од највећих стопа економског раста и повећања реалних прихода становништва у свету.

Данас видимо шта је од тога урађено успешно, шта је почело да функционише ефикасно. И обрнуто: видимо шта је потребно кориговати, а чега се сасвим одрећи.

Наш задатак за наредне године видим у томе да са пута националног развоја уклонимо све што нам смета да се крећемо напред.

Морамо у својој Русији завршити формирање таквог политичког система, такве структуре социјалних гаранција и заштите грађана и таквог модела економије који ће заједно чинити јединствени, животи и здрави државни организам, који се стално, континуирано и стабилно развија. Организам који ће безусловно гарантовати суверенитет Русије и просперитет грађана наше велике државе деценијама унапред. Организам који ће обезбедити правду за сваког човека и чувати његово достојанство. Обезбедити правду и поверење у односима између државе и друштва.

Имамо још много нерешених задатака. Појављују се и нови и тешки проблеми, али смо сада у стању да их решавамо за своје добро, у корист Русије.

Русија није земља која се повлачи пред изазовима. Русија се сада усредсређује, прикупља своје снаге и достојно одговара на све изазове. Русија савладава искушења и увек побеђује. Дошла је нова генерација креативних и одговорних људи који су у стању да виде будућност. Ти људи већ улазе, наравно, улазиће и даље у руководства предузећа и целих привредних грана, преузимаће руковођење владиним институцијама и целом земљом.

Само од нас зависи како ћемо одговорити на данашње изазове и како ћемо искористити шансу да ојачамо и себе и свој положај у свету који се брзо мења.

Наредних недеља имам намеру да за јавну расправу понудим своје још конкретније виђење свега овога.

(Факти)